

INFORMATIEFICHE 2 VOOR LOGISTIEKE DIENSTVERLENERS: LAND VAN BESTEMMING EN EINDBESTEMMING

Het land van bestemming en eindbestemming geeft de dienstverlener een eerste belangrijke indicatie of de voorliggende transactie een bepaalde gevoeligheid inhoudt. Deze informatiefiche geeft een korte inleiding over de wettelijke verplichtingen die bestaan met betrekking tot de uitvoer en overbrenging van dual use goederen. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op verschillende soorten van sanctieregimes waarbij verschillende landen worden besproken die een bepaalde politieke gevoeligheid hebben met betrekking tot de proliferatie van massavernietigingswapens, militair eindgebruik en het risico op afwending.

Kernwoorden: land van bestemming – land van eindbestemming - sancties

Algemeen

Voor de uitvoer van dual use goederen naar een land dat geen lid is van de EU is een geldige uitvoervergunning nodig voor de producten die opgelijst staan in Bijlage I bij [Verordening nr. 428/2009, zoals gewijzigd](#). Voor bepaalde dual use goederen die voorkomen in Bijlage IV bij Verordening nr. 428/2009, zoals gewijzigd, is zelfs een vergunning nodig voor overdracht binnen de EU. Sommige goederen vallen niet onder de dual use wetgeving maar zijn door hun technische mogelijkheden proliferatiegevoelig. Deze goederen kunnen bij uitvoer tegengehouden worden door de douane, op eigen initiatief of op aangeven van de dienst Controle Strategische Goederen. Goederen die geëxporteerd worden naar landen waar er sancties of embargo's op rusten worden frequenter gecontroleerd en tegengehouden.

Bestemming en eindbestemming

Op de douaneaangifte en bij uitvoercontrole wordt een verschil gemaakt tussen het land van bestemming en het land van eindbestemming of eindgebruik. U bent verplicht de laatst gekende eindbestemming in te vullen. Een voorbeeld is de uitvoer van producten naar China, terwijl de importeur gevestigd is in Singapore. Het initiële leveringsadres is Singapore, maar de eindbestemming is China – vaak nog met een bijkomende importeur in Hongkong.

De controle op de bestemming moet gebeuren op alle betrokken landen en niet enkel het initiële bestemmingsland. Wanneer u een uitvoer regelt naar een land zoals Libanon of de Verenigde Arabische Emiraten maar weet dat de eindbestemming Syrië of Iran zal zijn, dan gelden alle verplichtingen voor uitvoer naar deze eindbestemmingen ten volle.

Sancties

Sancties (beperkende handelsmaatregelen, embargo's, restrictieve maatregelen, ...) verwijzen allemaal naar hetzelfde: het is een ingrijpen van de internationale gemeenschap tegen een schending of bedreiging van de internationale vrede en veiligheid. De opgelegde maatregelen hebben tot doel het gedrag van een land of bestuur te veranderen. Sancties kunnen gericht zijn

tegen regeringen van derde landen maar ook tegen bijvoorbeeld terroristische organisaties en terroristen. Zowel de VN- Veiligheidsraad, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en de EU kunnen beperkende maatregelen nemen. Vlaanderen kan in het kader van zijn buitenlands beleid ook zelf bepaalde exporten verbieden of eindgebruikers beperken voor bepaalde landen.

Hieronder volgt een selectie van sanctielanden die relevant is in het kader van dual use exportcontrole. Deze lijst is echter niet exhaustief. Een volledig en actueel overzicht van landen waar op dit moment beperkende maatregelen van de EU en de VN gelden, is terug te vinden op de [EU Sanctions Map](#). Meer informatie over de sancties met betrekking tot de Vlaamse exportcontrole is terug te vinden op www.fdfa.be/nl/sancties.

Iran:

Bepaalde categorieën van dual use goederen die kunnen bijdragen aan nucleaire of ballistische proliferatie staan onder vergunning of zijn verboden voor export naar Iran. Ondanks de terugtrekking van de VS uit het nucleair akkoord met Iran (JCPOA) en de verregaande Amerikaanse sancties blijven de Europese maatregelen ten aanzien van Iran ongewijzigd. Hierdoor blijft de export van verschillende dual use goederen naar Iran in theorie mogelijk maar door de terugtrekking van de Europese banken in de praktijk zeer moeilijk. Het risico op afwending van dual use goederen naar Iran via de Verenigde Arabische Emiraten en Turkije wordt echter groter doordat weinig Europese banken betalingsverkeer toelaten uit angst voor de Amerikaanse sancties. [De geconsolideerde versie van de Verordening 267/2012, zoals gewijzigd](#) bevat een overzicht van de Europese sancties ten aanzien van Iran.

Noord-Korea:

De nucleaire en ballistische activiteiten van Noord-Korea vormen een zeer grote bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid. De meest uitgebreide sancties ten aanzien van het regime blijven daardoor van kracht, waaronder een absoluut verbod voor de uitvoer van dual use goederen en technologie. Ook hier gebeuren leveringen via indirecte routes, vaak buiten weten van de exporteur om. Vaak gebruikte methodes zijn misbruik van een diplomatieke post, gebruik van verkoopkantoren in Noord-Koreaanse handen of met connecties naar VN-gesanctioneerde trading companies in andere Aziatische landen en overlading op volle zee naar Noord-Koreaanse schepen. [De geconsolideerde versie van de Verordening 1509/2017, zoals gewijzigd](#) bevat een overzicht van de Europese sancties ten aanzien van Noord-Korea.

Rusland:

Als reactie op de illegale inlijving van de Krim en de opzettelijke destabilisering van Oekraïne heeft de EU sinds 2014 verschillende soorten sancties opgelegd waaronder een militair embargo. Vlaanderen hanteert een strikte toepassing van het ingestelde wapenembargo zoals voorzien in artikel 4 van de Verordening 833/2014. Specifiek voor dual use goederen blijft de export naar een militaire eindgebruiker of voorbestemd voor militair eindgebruik dan ook verboden. De grootste problematiek met betrekking tot exportcontrole blijft de gemengde aard van de hoogtechnologische Russische bedrijven. [De geconsolideerde versie van de Verordening 833/2014, zoals gewijzigd](#) bevat een overzicht van de Europese sancties ten aanzien van Rusland.

Syrië:

Naar aanleiding van de grootschalige schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten zijn er specifieke maatregelen uitgevaardigd ten aanzien van Syrische regime. De sancties ten aanzien van Syrië zijn ingesteld om geen steun te verlenen aan het Syrische regime enerzijds en het voorkomen van de productie van chemische wapens anderzijds. Voor Syrië en zijn

buurlanden bestaat er dus voornamelijk een grote gevoeligheid voor de uitvoer van chemicaliën die gebruikt kunnen worden in een chemisch wapenprogramma. Verschillende opgelijste producten zijn vrij verkrijgbaar en verhandelbaar binnen Europa en de rest van de wereld maar in bepaalde concentraties vergunningsplichtig of verboden voor uitvoer naar Syrië. De [geconsolideerde versie van de Verordening 36/2012, zoals gewijzigd](#) bevat een overzicht van de Europese sancties ten aanzien van Syrië.

Vlaamse Parlementaire bezorgdheden en beleid

Israël

Vlaanderen hanteert een specifiek beleid omtrent de uit- en doorvoer van strategische goederen, waaronder dual use goederen, naar Israël waarbij er geen uit- noch doorvoer wordt goedgekeurd die de versterking van de militaire capaciteit van de Israëlische krijgsmacht inhoudt. In uitvoering daarvan wordt de uitvoer van dual use goederen niet toegestaan als er sprake is van militair eindgebruik in Israël. Dit beleid is in voege sinds september 2006 en werd in 2009 bevestigd naar aanleiding van een [resolutie van het Vlaams Parlement van 7 januari 2009 betreffende de oorlog in Gaza](#). Extra aandachtig zijn voor entiteiten binnen de Israëlische overheid, politie en leger is dus nodig. Meer informatie over dit beleid is terug te vinden op de volgende pagina: www.fdfa.be/nl/vlaamse-maatregelen.

Internationale bezorgdheden

China

In de '[Declaration on China](#)' van 1989 verklaart de Raad van de EU dat lidstaten worden verzocht om geen militaire steun en goederen te leveren aan China. Hoewel dit geen formeel wapenembargo betreft, moet natuurlijk rekening gehouden worden met de inhoudelijke en politieke relevantie van deze verklaring in het licht van beleidsbeslissingen over de uitvoer van dual use goederen en het risico op militair eindgebruik. Specifiek zijn er bezorgdheden over de uitvoer van dual use goederen naar China met duidelijke militaire doeleinden, waaronder conventionele militaire ontwikkeling, maar ook ruimtewapens, nucleaire wapens en ballistische raketten.

Pakistan

Pakistan heeft het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens nooit ondertekend. De verdere ontwikkeling van nucleaire en ballistische programma's blijft een belangrijk onderdeel van het strategisch beleid en kan een gevaar betekenen voor de regionale en internationale veiligheid. De uitvoer van dual use goederen en goederen die niet opgelijst staan maar wel proliferatiegevoelig zijn voor deze programma's wordt daardoor aandachtig opgevolgd door de dienst Controle Strategische Goederen.